

(15) 3/2018

ZNOJEMSKÝ

COUNTRYMAN

HUDEBNÍ ŠIKANA NEBO CO?

**COUNTRY MUSIC
NA FILMOVÉM PLÁTNĚ**

COUNTRY VE ŠVÉDSKU

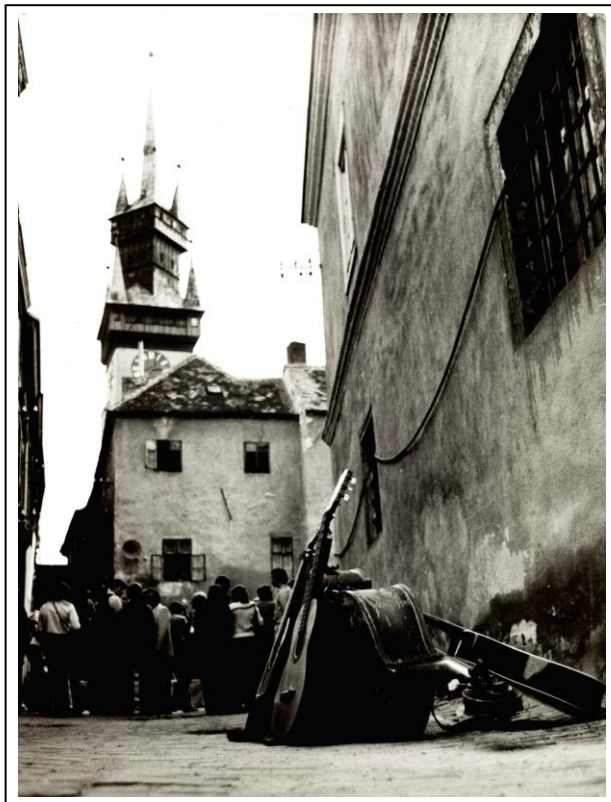
**PŘÍBĚH PÍSNIČKY
SINK THE BISMARCK**

RADY MISTRA ZVUKU

HUDEBNÍ ŠIKANA NEBO CO?

V květnovém vydání mého internetového týdeníku e-Rojnost navázal Honza Jeřábek st. na mé oblíbené téma, upozorňující na šikanu znojemských kapel ze strany města, potažmo jeho kulturní instituce Znojemské Besedy. Basista kapel Eminent a Občas country píše ve svém článku, že kvůli nedostatku možností k vystupování obě kapely zanechaly činnosti. Na opomíjení si ústy Honzy Jeřábka stěžuje i kapela Šarivari Swing Band. Nikdo z městských úředníků na stížnost, v níž byly jmenovány i konkrétní osoby, nereagoval. Tak jak je to u radničních úředníků běžné.

Na druhou stranu Znojemská Beseda může oponovat, že například do programu májových akcí byly zařazeny kapely Znojemský Big Band, Lucrezia Borgia, cimbálky a také folkový VoKap.

Co s tím? Domnívám se, že pokud město nezmění svoji koncepci chápání místní kultury, nestane se nejspíš nic.

Ani to by podle mého názoru nemělo vést k rozpadu kapel. Pokud si vzpomenete, už nějakou dobu se snažím country kapely, ale nemusí se to týkat pouze jich, nasměrovat na možnost pořádání vystoupení ve vlastní režii. To však předpokládá zajistit si termín, sál (klub), propagaci vystoupení, pořadatelskou službu, což jsou starosti a také rizika navíc. Pokud by snad některá kapela do toho šla s představou finančního zisku, obávám se, vycházejí ze znalosti místního terénu, že pro takovou kapelu cesta tudy zřejmě nepovede. Proto se kapely ucházejí o angažmá při akcích města, které jsou pořadatelsky ošetře-

ny a navíc město je ochotno investovat peníze na propagaci své politiky prostřednictvím kapel, které publikum přitáhnou. Pracovnice Znojemské Besedy odpovídající za sestavení programů se ale vyjádřila i v tom smyslu, že znojemské kapely netáhnou. To je pak skutečně vážná věc a je potřeba se nad tím zamyslet a nelhat si do vlastní kapsy. Obávám se, že Honzou jmenované kapely jsou, jako ostatně veškerá hudební činnost naší generace, mimo zájem mladších ročníků. Naše hudba, na žánru ani tak nezáleží, snad ještě přitáhne naše vrstevníky, pokud nedávají právě přednost televizní zábavě. To už nechci mluvit o tom, že muzikanti takřka zásadně na vystoupení kolegů nechodí. Nezbyvá než být hudebními amatéry ve smyslu kořene toho slova (hudební amatér – milovník hudby) a hrát sobě a přátelům pro radost hudby.

Nicméně, před nějakou dobou vstoupil do jednání s radnicí Zdeněk Novák, šéf kapely Paroháči a Šarivari Swing Band. Předložil starostovi memorandum a dohodl pravidelná setkávání kapelníků s úředníky odpovědnými za kulturu ve Znojmě. Jak to bude fungovat, to se uvidí.

KAPELY SE PAMATUJÍ PODLE VLASTNÍCH PÍSNÍČEK

Onehdy mě Vlád'a Oulehla upozornil na chybu, které jsem se v jednom z předchozích Countrymanů dopustil tím, že jsem nepřesně zařadil Alana Malče do kapely Blaf, zatímco on hrál s Havrany. Nechci se na nic vymlouvat, prostě chyba je chyba, mrzí mě to. Když jsem si pak snažil sám pro sebe analyzovat příčinu přehmatu, svou roli v tom sehrála jistě i moje nepozornost, ale pak nejspíš i skutečnost, že kapely Blaf a Havrani jsou pro mne jen jména, nikdy jsem je neviděl vystupovat, nevím, co a jak hrály. V té době jsem se totiž ve Znojmě vyskytoval jen sporadicky. Neznám žádnou písničku Blafu ani Havranů, podle nichž bych mohl ony kapely řadit do škály znojemských country kapel. Možná nějaké písničky pro ně typické hrály. Nikdy jsem ani nezaznamenal, že by někdo řekl: Tahle písnička je od Blafu, tahle od Havranů. Vlastní písničky, či převzaté v osobité úpravě, jsou základním vodítkem v identifikaci kapel a tím pádem i jejich členů.

Příklad Blafu a Havranů jsem nepoužil proto, abych snižoval jejich hudební snahu, ale proto, abych mohl lépe objasnit myšlenku, v čem je také důležitá vlastní tvorba a vlastní styl. To jsou podle mne dvě hlavní kritéria řadící kapely či jednotlivé muzikanty na vyšší příčky hudebního žebříčku. To samozřejmě zjednodušeně řečeno, při zachování základních muzikologických kritérií, určujících kvalitu písničky a hudebního díla. Nelze však vše hodnotit jen takto, neboť často se stává, že oblibu díla určuje posluchač bez hudebního vzdělání. Hudba, jako každá umělecká tvorba, je projev spontánnosti, vnitřního vytrysknutí pocitů či citů a myšlenkového vyjádření. To vše postrádá hudba notoricky kopírovaná, snad s výjimkou těch případů, které dílo vzoru, původního autora, je v novém pojetí posouváno interpretem dál. Pokud bychom mluvili o country, tak se to může týkat těch případů, kdy jednoduché halekačky apalačianských horalů byly vyneseny na světová pódia a staly se z nich světové hity. Nebo hudba liverpoolských disharmoniků, kterou si pokládají za čest interpretovat světové symfonické orchestry.

První generace znojemských countristů – Voraři, Touláci, Stopaři, Jezdci, s mírným odstupem i Květinka, se stali „díky“ své neznalosti základů country originálními. Například Voraři jen v úplných začátcích zhruba na konci 60. let hráli několik písniček od Greenhornů, pak už jen své písničky, respektive Cmundou, Pytlákem i Michalem otextované americké originály a zcela vlastní věci. Pytlákův osobitý styl hry na banjo také de facto vzešel z neznalosti banjového pikování. Obojí – písničky i Pytlákovy banjo – nadzvedávalo lidi ze židlí a obojí zůstalo v paměti i po půl století. Touláci byli oproti Vorařům v použití nástrojů bluegrassovější a také tvořili vlastní písničky. Dodnes si rád zahraji Jeffova Hobbo Billa. Stopaři z Jevišovic stavěli na originálních básnických textech své kamarádky Sekotové a také hudebních úpravách Franty Malého. Jezdci uměli ladit svůj čtyřhlas a dodnes je jejich hitem píseň Svitava. Michal Malč po odchodu od Vorařů a pak i od Touláků přes řadu starostí se stmelením kapely dál psal texty. Jedna z jeho povedených písniček je Půlnoční blues. Někdy se skutečně podívím, odkud kdo vytáhl moje písničky, na které jsem už dávno zapomněl. Ale to jen potvrzuje, že kapela žije, někdy už jen v paměti, vlastními písničkami.

Neuznávám argument – my nebudeme prznit vkus posluchačů vlastními nedokonalými výtvary.

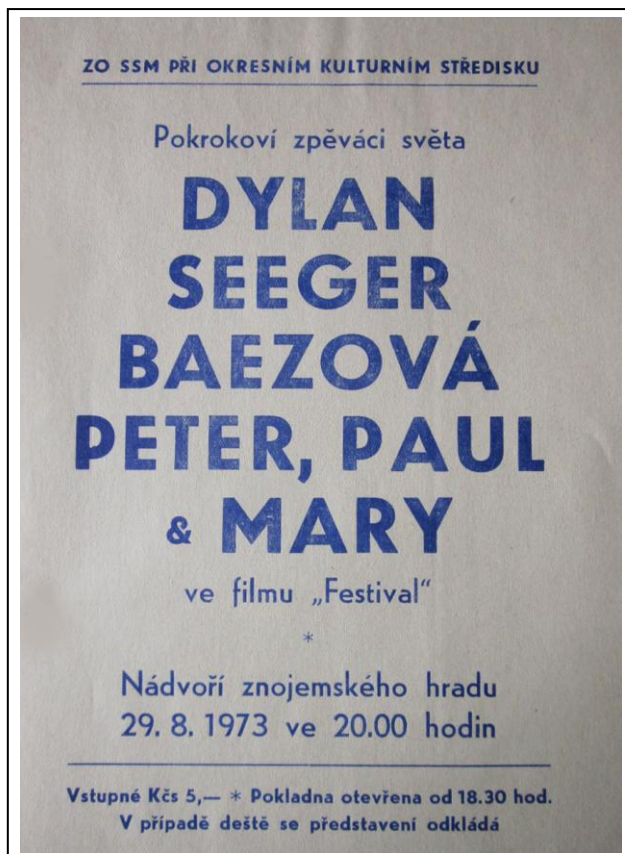
Z druhé generace znojemských countristů se mi žádné písničky moc nevybavují. Pozdější Jewelci mají sice na prvním CD čtrnáct vlastních skladeb, ale žádná z nich se mi pod kůži nedostala. Možná by je Martin Málek měl udržovat v paměti alespoň na country slezinách Sebranky, jinak časem zapadnou.

Samozřejmě jestliže kapela hraje jen v hospodě, je těžké, aby tam interpretovala vlastní novinky. Upovídané prostředí tomu prostě nepřeje a patrně i přísedící muzikanti by se těžko chytali. Na druhou stranu s otřískaným repertoárem se lze uplatnit jen na druhořadých festivalech nebo na tramps kocountryových slezinách. O natáčení takového repertoáru na hudební nosiče ani nemluvě.

BYLO, NEBYLO...

ANEK, JAK JSME ZNOJMO SEZNAMOVALI S DYLANEM, SEEGEREM, BAEZOVOU...

V dobách předinternetových, předvideových se ideologům kultury docela snadno dařilo uhlídat nežádoucí západní hudební zdroje, včetně country. S jistým rizikem se daly ještě tak sehnat desky, které se pak přehrávaly na magnetofonové pásky a distribuovaly dál. O nějakých obrazových hudebních materiálech ani nemluvě.

Už ani nevím, odkud, patrně z nabídky některého z pražských filmových klubů, jsem se dozvěděl, že v Ústřední půjčovně filmů je pod názvem Festival dokument z folkového festivalu v Newportu v roce 1967 (Režisér: Murray Lerner). Napsal jsem tam, dostal jsem se do pořadí a pak ho „na triko“ ZO SSM Kulturního střediska vypůjčil. Nejprve jsme si půl druhé hodiny dlouhý film promítli v kruhu přátel kapely Voraři a odtud vzešel nápad, seznámit s tímto na tu dobu docela unikátním snímkem veřejnost. V kině to dost dobře nešlo, a tak jsme se pustili do sólo akce. Abychom dodali filmové festivalové atmosféře co největší autenticitu, rozhodli jsme se pro promítání pod širým nebem, takříkajíc Open Air. Za místo konání, snad abychom nebyli až tak na očích, bylo zvoleno nádvoří znojemského hradu. Pro potřebná povolení a razítka jsme vyslali Honzíka Růžičku, bezrukého suveréna, jehož na všech úřadech znali a který se odnikud nenechal jen tak vyhodit, a když bylo potřeba, zahrál úředníkům na city... Honza všude operoval tím, že se jedná

o film o pokrokových zpěvácích. No zkrátka všechna potřebná a jistící povolení jsme během dne měli. Kromě jednoho – od svatého Petra, ale věřili jsme, že i on nás ohledně počasí podrží. To už nám v tiskárně tiskli plakáty s textem: **Dylan, Seeger, Baezová, Peter, Paul and Mary ve Znojmě.** V aranžovně Osvětové Besedy nám Pavel Luňáček s Heřmanem Růžkem vyrobili bílým papírem potažený rám o velikosti dané průchodem na nádvoří. Traktor Technické a zahradní správy (to vše vybíhal Honzík) přivezl vlečku lavic. Promítání se ujali kluci z filmového kroužku.

V den D – 29. srpna 1973, v hodinu H – ve 20 hodin už byly lavice na nádvoří takřka obsazeny. Pravda, vyskytlo se pár naivních, kteří přišli v domněnání, že za vybíranou pětikorunu uvidí hvězdy folku naživo. Ač bylo pod mrakem, ještě chvíli se čekalo na větší tmu. Pak už začala vrčet promítačka, promítači zaostřili obraz a na hradní nádvoří mezi nás vstoupil Pete Seeger, který z plátna nejen zpíval, ale předváděl i hru na píšťalu, Bob Dylan poprvé vystoupil s elektrickou kytarou a publikum na něho volalo Jidáši, nemohla tam chybět jeho tehdejší partnerka Joan Baezová, pro svět tam bylo objeveno trio Peter, Paul and Mary. Ve filmu se mihli i Johnny Cash, Donovan, Roy Kinear, Mike Bloomfield. Nakrátko ostříhaní Američané v úzkých džínsech, bílých tričkách a zářivých teniskách předvedli, jak se dá i na tuto muziku tančit. Jen dvakrát se na plátně objevil škvařící se flek, to když se film přetrhl. Přesto nikdo neodešel. Bylo to fajn a rád na to vzpomínám.

COUNTRY MUSIC VE FILMU

Předchozí vzpomínka na promítání filmu Festival spadá do dřevních dob formování amerického folku či folk-rocku. Aktéři filmu se od té doby vypracovali na skutečné hvězdy showbusinessu a posunuli žánr tam, kde dnes je. Mnohé z nich jsme pak mohli vidět na vlastní oči i u nás. Mezitím se o folk-rock i country začali zajímat i filmoví producenti a vznikla řada životopisných a hudebních filmů, které nám mohou poskytnout nejen poučení, ale i inspiraci.

BOUND FOR GLORY

V době, kdy vystoupení Boba Dylana bylo zaznamenáno ve filmu Festival, byl jeho idolem a vpravdě guru, písničkář Woody Guthrie. Právě o něm je film Bound For Glory (Cesta ke slávě), natočený v roce 1976 v režii Hala Ashbyho. Woodyho ztvárnil herec David Carradine.

Woodyho písně vycházely ze života Texasanů v době velké hospodářské krize, kdy řadě farmářů propadly jejich zadlužené usedlosti bankám a museli se nechat najímat na nádenickou práci za mizernou mzdu země-

Záběr z filmu

dělskými velkopodnikateli. Woody se svým souputníkem Ozarkem Bulem jezdil za dělníky na pole a hráli jim písničky a nezřídka v jeho textech zazněl apel, aby se sdružili v odbory a mohli se lépe bránit proti vykořisťování. Nezřídka pak museli ujíždět před ozbrojenými komandami velkofarmářů. Písničky Woodyho se staly natolik populárními, že nemohly uniknout provozovatelům místních rozhlasových stanic, kteří nabídli Woodymu smlouvu. Problém byly ale opět texty, které se nelíbily rozhlasovým sponzorům. Přestože rádio zajišťovalo Woodyho rodině slušné živobytí, zpěvák se nechtěl zpronevěřit svým písním, v nichž spatřoval vyšší poslání a raději zvolil cestu toulavého zpěváka. Mimochodem na své kytáře měl nápis This Machine Kills Fascists (Tento nástroj zabíjí fašisty). Není bez zajímavosti, že filmem se prolíná melodie písně So Long It's Been Good To Know You, jejíž českou verzi před mnoha lety nazpíval pod názvem Loučím se s prašnou svou zemí Rudolf Pellar. Jinak ve filmu znějí Woodyho písně Taking It Easy, Talking Dust Blow Blues, Lonesome Valley, This Land Is Your Land... (Film je ke stažení s českým dabingem.)

Woody Guthrie napsal na tisíc písniček se sociální, tuláckou, politickou tematikou, ale i skládal písničky pro děti. Zemřel po těžké dědičné chorobě roku 1967 ve věku 55 let. Bob Dylan mu složil poklonu písní Song To Woody.

WALK THE LINE

Záběr z filmu

vztahy. To, že se nesebezničil, byla zásluha jeho dlouholeté spoluúčinkující a posléze i manželky June Carterové. Postavu Johnnyho Cashe ztvárnil herec Joaquin Phoenix, June hrála Reese Witherspoon. Oba výtečně zvládli i interpretaci Cashových písniček. Film šel do kin v roce 2005. Johnny Cash ani June Carterová se premiéry nedožili. Film je předabován do češtiny.

Téměř identický je titul filmu I Walk the Line, v němž sice znějí písničky Johnnyho Cashe, ale děj se odehrává na počátku 60. let minulého století, kdy v horách amerického venkova si vesničané stále přivydělávají ilegálním pálením whisky. Hlavní postavu šerifa Tawese ztvárnil Gregory Peck. Film je ovšem jen v anglické verzi.

Životní příběh jedné z největších hvězd country music, Johnnyho Cashe ve filmu Walk the Line (Jdu rovně, event. Neuhybám), začíná v roce 1955, kdy jako neúspěšný podomní obchodník nahlédne v Memphisu do nahrávacího studia Sun. První pokus se dvěma kamarády nevyšel – gospely už nejsou v módě, hrejte něco svého, řekl mu tehdy majitel studia Stu Phillips. Johnny tedy zahrál své prvotiny z vojny Folsom Prison Blues a Cry, Cry a první deska Johnnyho Cashe byla na světě. Tak nenápadně začala úspěšná Cashova umělecká kariéra, nezřídka komplikovaná jeho závislostí na barbiturátech a alkoholu a osobními

PURE COUNTRY

George Strait

Country zpěvák, textař a hudební producent George Strait (nar. 1952) ztvárnil ve filmu Pure Country (Čistá země) fiktivní country hvězdu Dusty Chandlera, kterého ani naprostý úspěch nedokázal zadržet při rozhodnutí zmizet z jeviště, ze záře reflektorů a odejít na venkov, odkud pochází. Jeho žena a současně manažerka se rozhodla vyřešit tristní situaci uprostřed rozjeté šňůry koncertů, poslat na podium místo Dustyho svého milence, aby s pomocí playbacku pravého zpěváka nahradil.

COAL MINER'S DAUGHTER

Záběr z filmu

Tomu Ripovi a dílčím regionálním pěveckým úspěchům, se dostala do hudebních kruhů v New Yorku. Za svou roli ve filmu dostala Zlatý Globus a Oscara. V její roli jí výtečně asistoval její filmový manžel Tommy Lee Jones.

Film Coal Miner's Daughter (Horníková dcera), s podtitulem První dáma country music, je u nás všeobecně známý. Vypráví životní příběh jedné z nejslavnějších country zpěvaček Loretty Lynnové, ztvárněné ve filmu zpěvačkou a herečkou Sissi (vlastním jménem Mary Elizabeth) Spacek. I bez háčku její příjmení ukazuje na český původ. A taky tomu tak je. Sissininy prarodiče se přistěhovali do severovýchodního Texasu z Moravy. Díky bratranci herci

SONGCATCHER

Koho zajímají kořeny americké country hudby, tomu pak film Songcatcher (Hledačka písní) nabízí zajímavý, takřka instruktažní příběh. Doktorka muzikologie Lily Penlericová (Janet Mc Teer) se shodou okolností dostane do Apalačských hor Severní Karolíny, kde s úžasem zjišťuje, že to, co se na univerzitě probírá už jen teoreticky, tady v horách funguje prakticky v každé chalupě. Tedy písně, které si za oceán přivezli jejich prapředci z Irska a Skotska. Putuje proto od jedné usedlosti k druhé, zapisuje texty, pořizuje notové zápisy, nahrává songy na fonografické válečky. Žel, nepřízní okolnosti dům, kde má svoji už úctyhodnou sbírku uloženu, vyhoří, a veškerý materiál je zničen. Začít znovu se jí zdá nemožné. Nakonec sáhne po osobitém řešení. Spolu s horalem Tomem Bledoe (Aidan Quinn), který je i výtečný zpěvák, kytarista a hráč na banjo, s nímž se sblížila, se rozhodnou sejít spolu z hor do města, pořídit si fonograf, nahrávat písně, prodávat je, a tak zpřístupnit písňové bohatství horalů i většinové populaci. S nahrávkami písniček pro film pomohly i takové hvězdy country, jako Emyllou Haris, Dolly Parton, Rosanne Cash, Gillionn Welch, Emmy Rossum, Iris DeMent, Hasel Dickens. Film je na internetu ke stažení v původní verzi, ale s českými titulky.

Záběr z filmu

COUNTRY HUDBA SE TŘEMI KORUNKAMI

Švédsko se hudebně proslavilo díky kvartetu ABBA. Hodně se mluví o švédském metalu, ale skandinávské království má i svoji vlastní hudbu. To ovšem není naše parketa. Pokud jde o country music, ta sice nemá takové masové zázemí jako naše země, ale která jiná evropská země se nám vyrovná? Nicméně i ve Švédsku se country hraje. Dovolte, abych vám některé švédské country skupiny ve stručnosti představil.

Stockholmská bluegrassová kapela **Slaughter of the Bluegrass** (Porážka bluegrassu, na snímku vpravo), pokud se dá takto stylově vůbec zařadit, staví na cover verzích death metalových písní, které ovšem prezentuje v tradičním bluegrassovém stylu, přičemž se snaží zachovat podstatu předlohy. Složitě na představu, že? Hrají unplugged ve složení Peter Norlinder – banjo, mandolína, Dan

Norman – kytara, akordeon, perkuse, Hannah Sundkvist – housle, Alexander Alke Lindberg – bicí, Niklas Sandin – basovka. Na můj vkus jsou jejich písně dost pochmurné. Je to dáno jednak severskou hudební tradicí a také samozřejmě předlohami death metal music s hrubými, temnými texty s nihilistickými, někdy satanistickými metaforami. Podle některých jejich fanoušků zní v jejich úpravě lépe než originály. No, nevím. Několik skladeb kapely Slaughter of the Bluegrass je na Youtube.

Určitě zajímavá je kapela sester Bondessonových **Baskery** (Nákupní košík) – Greta (kytarové banjo, kytary, bicí, harmonika, vokály), Stella (kontrabas, vokály), Sunniva (akustická i elektrická kytara, violoncello, vokály). Svůj styl nazývají killbilly, mud-country (bahenní country), banjo punk. Jsou srovnávány s Dixie Chicks, Roches, dokonce s Led Zeppelin... Kapela vznikla v roce 2007 a hned vydala EP album One Horse Down (Jeden kůň dole) u nezávislé Veranda Records. O rok později LP Fall Among Thieves (Pád mezi zloději). V roce 2013 vydaly album Little Wild Life (Malý divoký život). V témže roce sestry koncertovaly nejen po Evropě, ale i v zámoří. V roce 2014 sestry Bondessonovy přesídlily do USA a to rovnou do Nashvillu, kde získaly nahrávací kontrakt u Warner Bros. a hned začaly pracovat na svém čtvrtém albu.

Skupinu **Earl and Dallas** založili v roce 2006 Marcus Axelsson (akustická kytara) a Jonas

Earl and Dallas

Harvesters

Magnusson (kytara, klávesy, harmonika, perkuse). Ještě jako duo vydali album Songs From The Village Mill (Písně z venkovského mlýna). O rok později při cestě na Ydre Country festival se k nim přidali Ted Stenlöv (baskytara, kytara), Ulric Utsi-Ahlin (steelkytara, banjo, dobro) a Victor Kindgren (bicí, perkuse). Od té doby spolu už zůstali. V roce 2008 vydali druhé album Where Great Oaks Grow (Kde rostou největší duby). Kapela koncertuje především ve Švédsku, ale v roce 2009 získala dvakrát kanadskou country cenu.

Další alternativní pětičlennou country kapelou jsou **Harvesters** (Kombajny nebo spíše Ženci). Možná název kapely souvisí s úspěšným countryrockovým albem Niela Younga – Harvest. Debutové album All Kinds Are Beautiful (Všechny děti jsou krásné) vydala kapela Harvesters v roce 2012 a už po třech týdnech od vydání se s ním vyšplhala na třetí příčku švédského hudebního žebříčku. V roce 2009 skupina získala švédskou cenu Country – SM Awards jako nejlepší alternativní kapela.

Co je to vlastně alternativní country, která je tak ve Švédsku oblíbená? Je to

paralelní country styl, vstřebávající prvky nejrozličnějších hudebních žánrů. Prakticky je dovoleno vše. Podstatu lze spatřovat i v jisté době outlaws country, neuznávající pravidla zvuku rutinně praktikovaného v nashvillských studiích. Historicky vychází z hillbilly, ctí Woody Guthriho, Hanka Williamse či The Carter Family.

PŘÍBĚH PÍSNÍČKY - SINK THE BISMARCK

Jednou z nejúspěšnějších písní Johnnyho Hortona je Sink The Bismarck (Potopení Bismarcku), symbolu německé kriegsmarine, super křižníku za druhé světové války. Horton rád sahá pro témata do válečné historie (The Battle Of New Orleans, Johnny Freedom, Jim Bridger, The Battle Of Bull Run, The Sinkinkg Of Reuben James... a také Sink The Bismarck). Onu válečnou dvanáctku písní, pro niž je typické víření bubnů, a proto se tomuto stylu někdy říká „march (pochodová) country“, shrnul do alba Johnny Horton Makes History (Johnny Horton dělá historii, Columbia Records, 1960). Zatímco většina písní z onoho alba se váže k americké historii, píseň Sink The Bismarck je britskou story. Vysvětlením může být skutečnost, že Horton ji spolu s Tillmanem Franksem napsal inspirován stejnojmenným filmem v produkci 20th Century – Fox. Původně to snad měla být píseň přímo pro film, nebo alespoň pro jeho reklamu, ale ve filmu nebyla použita. Na žebříčku Billboard Top 100 se dostala až na třetí příčku.

Film samotný i písnička v rámci možného rozsahu zobrazují událost věrně. Píseň samozřejmě značně schematicky, ale Horton neopomněl do textu zakomponovat naléhavou Churchilovu žádost na potopení Bismarcku.

Do českého prostředí uvedli písničku Křižník Bismarck Rangers-Plavci v roce 1974 na svém pátém albu. Autorem jejich českého textu, až na detaily, věrně popisující událost, byl Milan Dufek. Píseň zpíval Antonín Hájek. Dufkův text převzali i Taxmani pro svoje CD Taxmani: Best Of (2014). Bismarcka zpíval i Pavel Bobek a píseň zařadil na souborného dvojCD Všem dívkám, co jsem měl kdy rád (2014).

Film v úvodu využil záběr z německého dobového týdeníku zachycujícího spuštění Bismarcku na vodu za přítomnosti Adolfa Hitlera a tisícihlasného heilování. Ve filmu se v roli admirála Lütjense uplatnil i český herec Karel Štěpánek. Snad nebude na škodu doplnit filmový a písničkový obsah fakty. Na konci 30. let m. s. (1939) to měla být nej-mocnější bitevní loď na světových mořích. Byla pojmenována po říšském kancléři Otto von Bismarckovi..

Návštěva Adolfa Hitlera na Bismarcku

Loď byla vystavěna v hamburské loděnici Blohm & Voss a stavba přišla zhruba na 200 miliónů říšských marek. Bismarck měl podle představ vůdce změnit poměr sil na moři a především ničit zásobovací konvoje z Ameriky do sovětského Murmansk. Posádku tvořilo více než dva tisíce námořníků. Pohon zajišťovalo 12 kotlů na topný olej. Rychlost 30,1 uzlů (54 km/hod). Výzbroj: 8 děl 380 mm, 12 – 150 mm, 16 – 105 mm, 16 – 37 mm, 20 – 20 mm. Krom toho byla ve výzbroji čtyři letadla Arado Ar 196.

Na první a dá se říct i poslední operační misi pod krycím názvem Rheinnübung vyplul Bismarck doprovázen křižníkem Prinz Eugen 19. 5. 1941. Lodě využily k dočasnému ukrytí a dočerpání paliva norský Grinstadfjord poblíž Bergenu. Tam je však objevili příslušníci norského odboje a vzápětí upřesnili jeho polohu i letci RAF. Pro přímý boj vyslalo proti Bismarcku britské námořní velení bitevní křižník Hood a bitevní loď Prince of Wales. Ke střetu došlo o týden později v Dánském průlivu. Bismarck prokázal svoji palebnou sílu, jejíž

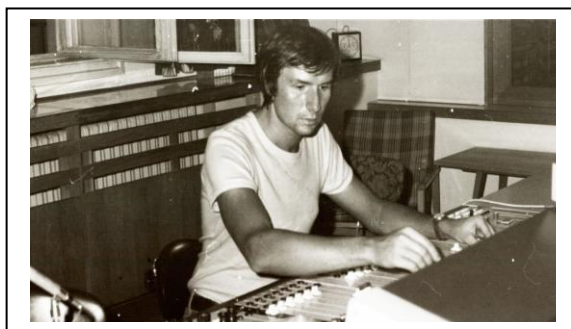
obětí se stal křižník Hood a Prince of Wales byl zahánán k ústupu. Bismarck byl lehce poškozen a snažil se vrátit do bezpečí přístavu pod německou kontrolou. Právě v tom okamžiku vydal Winston Churchill rozkaz: „Vaším úkolem je potopit Bismarck. Nic není v tuto chvíli důležitější. Nařizuji vám učinit všechny kroky, aby tento úkol byl splněn!“ Útěku Bismarcku se snažilo zabránit deset bitevních lodí a dalších pomocných plavidel, včetně letadlových lodí Ark Royal a Victorious. Pátrání po Bismarcku s řadou jeho klamných manévru trvalo dva dny. Teprve 27. 5. 1941 se podařilo německou loď dostat do kleští a soustředit na ni palbu z více stran. Do útoku se zapojila i letadla. Kolem desáté hodiny se děla Bismarcku odmlčela, ale loď se stále držela na hladině. Teprve po několikanásobném torpédovém útoku rozkázal kapitán Bismarcku otevřít dnové ventily a odpálit nálože, aby loď nepadla do rukou nepřítele. Z 2092 námořníků se podařilo zachránit jen 115 mužů.

Vrak Bismarcku byl nalezen oceánografem Robertem Ballardem až po 48 letech v hloubce 4800 metrů a ukázalo se, že tělo lodi nebylo poškozeno. V trupu byly jen tři průstřely a důvodem potopení lodi byly až otevřené ventily a odpálení náloží.

RADY MISTRA ZVUKU KARLA ŠPALKY

Je až neuvěřitelné, kolik nahrávacích studií se během posledních pár let objevilo. Všechna se pochopitelně snaží získat klienty, kterým nabízí nejen rozličné služby, ale také různou kvalitu nahrávek. Není tedy divu, že je velmi těžké se v této džungli orientovat.

Nabízí-li někdo studio příliš levně, výsledek bývá většinou velice sporný. Dnes totiž není problém, aby si je zřídil nadšenec či skupina nadšenců, kteří jsou sice pro věc zapálení, avšak o problematice mají jen mlhavé představy, čemuž také ve většině případů odpovídá výsledek. Platící skupina se tak mnohdy stává obětí, na níž se někdo za její peníze učí. Skutečně profesionální studio si nechá za svoji práci slušně zaplatit, výsledek je však profesionální.

Inženýr Karel Špalek je jedním z nás. V sedmdesátých letech byl aktivním členem jevišovické country kapely Stopaři, která se pravidelně zúčastňovala přehlídek znojemských country skupin a Port, tvořila vlastní původní repertoár a po stránce vokální i instrumentální byla výtečná. Karel Špalek, po absolvování elektrofakulty VUT a po vojně v AUSu, nastoupil do brněnského studia Československého rozhlasu na post mistra zvuku.

Byť se v současnosti věnuje spíše filmování, s Českým rozhlasem spolupracuje stále. Natáčel i pro BBC, a jak sám s úsměvem říká, dotkl se i legendárního studia Abbey Road, v němž nahrávali Beatles. Karlovo jméno najdete na LP Wabiho Daňka Rosa na kolejkách, nahrávce Panenka brněnských Poutníků, CD Hradišťanu, Brněnské filharmonie...

Nejednou jsem se setkal s režií, která byla vybavena špičkovou technikou, leč při vstupu do studia nastalo rozčarování nad akustikou krcálku o rozměrech pětikrát čtyři metry. Dobře vyřešená akustika bývá totiž často mnohem nákladnější než celé technické zařízení a je primární záležitostí celé koncepce studia. Na tuto skutečnost by si měly dát pozor především kapely hrající akustickou hudbu – tedy folk, country, jazz, ale i dechovku. V této souvislosti je také nutné zmínit se o kubatuře, tedy objemu studia, která je přesně definována podle vyzářeného akustického výkonu.

Důležitým faktorem při výběru studia je skutečnost, jakou nahrávku pořizujete. Pokud vám půjde pouze o demokazety, bohatě vyhoví studio vybavené slušným analogovým zařízením,

neboť jeho parametry hravě předčí parametry běžné audiokazety. Pokud se však rozhodnete pro cédéčko, rozhodně se vyplatí investovat do slušného digitálního studia, což však nemusí být podmínkou. Průměrný vícestopý digitální magnetofon je totiž až o jeden řád levnější než špičkový magnetofon analogový.

Pokud se rozhodnete realizovat studiovou nahrávku, je vhodné ořádknout si potenciální studio a poslechnout si pár nahrávek z jeho produkce. Ne každé je totiž schopné dobře realizovat druh hudby, kterou provozujete. Někde vám skvěle natočí metal, běda však, přijdete-li s basou, kytarou a banjem. A ještě jedna poznámka. Dobré technické vybavení je jistě velmi důležité, avšak rozhodujícím faktorem při práci se zvukem stále zůstává člověk.

Studio je místnost, kde sedí kapela či sólista. Mělo by být prosto hluků okolního světa, což souvisí s dobrou akustickou izolací. Některá opravdu profesionální studia se dokonce konstruují jako „plovoucí“. To znamená, že jsou zasazena do pružného uložení, kterým se kompenzují vnější vibrace. Vnitřní akustická úprava musí být řešena se zřetelem na mnoho parametrů, z nichž zřejmě nejdůležitější bude vlastní rezonance, rovnoměrný útlum v celém kmitočtovém spektru a délka dozvuku. Pokud je na stěnách nalepený jekor, případně proložky na vajíčka na stropě – nechejte nástroje raději přede dveřmi. V kvalitních studiích bývá doba dozvuku měnitelná pomocí difuzních či odrazných desek a přizpůsobuje se podle právě natáčeného žánru.

Studio a režii spojuje kromě kabelů zvukotěsné okno. Za ním v režijní místnosti, kde je i technické zařízení sedí mistr zvuku s režisérem, což je někdy jedna a tatáž osoba. Z technického zařízení, obsahuje režie především mixážní stůl a vícestopé magnetofony, které mohou být analogové či digitální, s osmi, šestnácti, čtyřiceti nebo dvěma stovkami záznamovými stopami. Nesmí zde však chybět ani běžná DATka (Digital Audio Tape), na kterou se výsledný produkt finalizuje. Kromě tohoto základního vybavení obsahuje režie kvalitní poslechové monitory a různá doplňková zařízení v podobě „krabiček“, vytvářejících nepřetržité množství dozvuků a různých efektů.

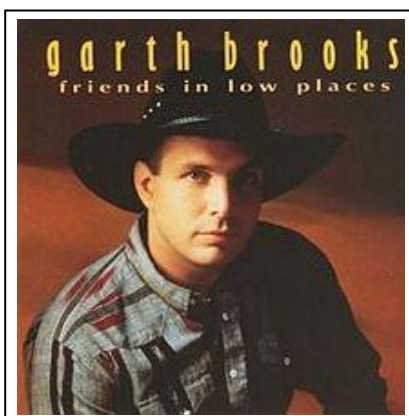
Co se týče poslechových monitorů (reprobeden), je velmi důležité zkontrolovat finální snímek na některém méně kvalitním zařízení. Dobrý záznam by měl i na něm docela slušně znít a neměl by se měnit poměr hudebních nástrojů. Kvalitní, ve smyslu poslechových monitorů, znamená především mít rovnou kmitočtovou charakteristiku v celém vyzařovaném spektru, a tedy „hrát“ pravdivě. Takové bedny jsou totiž mnohem dražší než běžné komerční, které v horním spektru zvoní a ve spodním duní.

Ve studiu platí staré známé: Těžko na cvičišti, lehký na bojišti. Je totiž nutno počítat s tím, že cizí prostředí, náročné požadavky režie, ale nakonec i červená signalizace oznamující, že se jede naostřit, vykonají své. Pokud odvedete při zkouškách a na koncertech sto procentní výkon, ve studiu počítejte tak s osmdesáti procenty. Důkladná příprava se vyplatí rovněž z finančních důvodů. Za každou hodinu platíte nemalé částky za pronájem studia a tento čas je nutno účelně využít. To však neznamená spěchat. Pohoda při natáčení by měla být prvořadá a nesmazatelně se odrazí na výsledku práce.

Na zkouškách před natáčením je potřeba věnovat pozornost i těm nejmenším detailům. Při natáčení totiž vyjde na povrch úplně všechno. Neladící nástroj, špatná intonace vokálů, drnčící basa. Technické pomůcky samozřejmě umožňují různé střihy a pomůcky, ty však nejsou všespasitelné. V této souvislosti si nesmírně vážím „staré gardy“, která opravdu uměla a interpreti spoléhali především sami na sebe a mnohdy více střihů odmítali a raději si „sjeli“ celou skladbičku znovu. Taková skladba totiž neztrácí kontinuitu a náladu.

Důležitou součástí nácviků by měla být dynamika zpěvu, a to především vícehlasu. Znamená to, aby některý hlas v některých pasážích nevyčníval nad ostatní. Pokud to ovšem není záměr. Vše se dá sice srovnat na mixážním stole, komplikuje to však finalizaci a změny prováděné „klikou“ jsou v nahrávce cítit. (Pokračování příště)

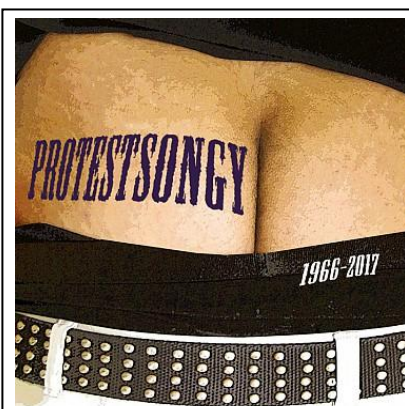
PRO VAŠI FONOTÉKU

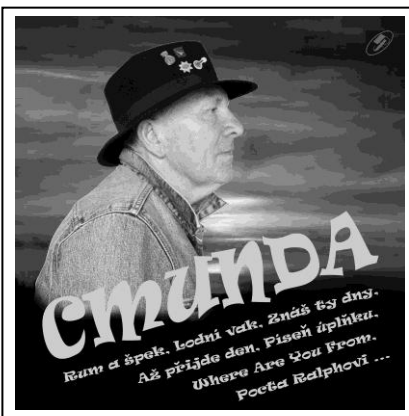
FRIENDS IN LOW PLACES (Přátelé na nízkých místech). Skladbu nahrál zpěvák a songwriter **Garth Brooks** (nar. 1962) už v roce 1990 a pak v upravené verzi bylo v roce 2015 připraveno její vydání k 25. výročí vydání alba *No Fraces* (Žádné ploty), z něhož pochází. Byla však z projektu vyřazena. Brooks ji o rok později zařadil do devítidiskového setu *The Ultimate Collection*. Na internetu má téměř 35 miliónů zhlédnutí. Brooks zpívá country s prvky rock'n'rollu. Vydal 14 studiových alb, z toho polovina dosáhla na status „diamant“ za deset miliónů prodaných desek. Předčil tím i Beatles, kteří jich měli šest. Brooks je ostatně nejprodávanějším zpěvákem v USA.

Album **GREETINGS FROM NEON FRONTIER** (Pozdrav od neonové hranice) od kapely **The Wild Feather** (Divoké peří) vzniklo ve vinylovém LP provedení v nashvillském studiu Reprise Records letos v červnu. Muzikanty Joela Kinga, Rickyho Younga, Taylora Burnase a Bena Dumase svedl dohromady obdiv k muzice Toma Pettyho, Led Zeppelin, Neila Younga, Boba Dylana, Bandu... Jejich sound je směsí jižanského rocku a country. Znějí dost podobně jako Byrds, Travelling Wilburns nebo The Band. Předchozí alba: *The Wild Feather* (2013), *Lonely Is a Lifetime* (2016), *Live At The Ryman* (2016).

Dvojalbum **PROTESTSONGY** obsahuje čtyři desítky písní různých autorů a to nejen z oblasti folku, ale i rozhlasového popu, a také nejen z období kolem roku 1968 a pak i polistopadového času, ale také ty, které občas unikly cenzorům, nebo ve svém dvojsmyslu byly dobře zakamuflovány. Z obsahu: Nové verze písní Šáteček a Modlitba pro Martu, Krylova Demokracie, Spáleného Klíče od Kremlu, Suchého Jó, to jsem ještě žil, Černochův Zlejš, Prasácký úrvanci od Palečka & Janíka, Ulrychovo Zbývá mi jen píseň... Možná ne příliš vkusný, ale výstižný je obal nosiče písní o době „kdy to bylo v prdeli“.

Vinylové LP Jiřího Cmunda Roupce **CMUNDA** (s vlastní etiketou ROJ, 2018) nabízí jeho někdejší písničky, tvořené pro country kapelu Rafters-Voraři, na desce však většinou interpretované sólově autorem samotným či s doprovodem foukačky Maxe Första. Lze je srovnávat se současnou Cmundovou tvorbou, při níž se sice autor stále hudebně přidržuje žánru country, ale v textech už opustil westernová klišé a ctí spíše Cashovo „zpívám jen to, co jsem prožil“, co viděl, co se mu líbí a nelíbí. V některých skladbách mu vypomohla kapela Eminent a kamarádi bigbítáci od Bezejmenných, použil i originální podklady a zvukové efekty.

SVOBODNÁ HUDBA NA STATKU

Nefandím snoubení politických stran s muzikou, ale v případě aktivity Pirátské strany ve prospěch svobodného užití hudebních děl dělám výjimku. Piráti se ve svém programu kromě jiného staví proti „výpalnému“, které vybírá Ochranný svaz autorský (OSA) za reprodukovanou hudbu v restauracích, kavárnách, společenských podnicích... OSA leckdy inkasuje i za hudbu, jejíž autory nezastupuje. Autorské poplatky byly, pokud vím, také jednou z příčin uzavření kavárny Anna, kde se občas hrávalo. Piráti nabízejí podnikatelům dvě možnosti, jak sankce OSA obejít. Jednou možností je užití hudby komerčních internetových rádií, které OSA nezastupuje. Například to může být lucemburský hudební web Jemendo, jakožto největší digitální služba na světě pro bezplatnou hudbu, disponující hudební kapacitou 400 000 titulů. Druhou možností je reprodukování takzvané svobodné hudby, jejíž autoři poplatky nevyžadují. Možná jste si všimli, že na všech CD a LP v méj hudební produkci je uvedeno, že nebráním kopírování a veřejnému přehrávání obsahu.

V rámci kampaně proti OSA uspořádalo znojemské sdružení Pirátské strany 16. června 2018 na zahradě pivnice Statek festival svobodné hudby pod názvem Vyoseni. Na pódiu se vystřídali vedle rockerů Martina Nováka z kapely Ve vzduchu, dívčího dua Kinkies a uskupení Páni kluci s rapperem Fínyxem, také folkové trio Stenli a Dřez (Martin Stenli Hlaváč – akustická kytara, zpěv, Tomáš Hrbáček – klávesy a Anežka Hrbáčková – trubka) a také dvojice Hana a Krab (Hana Kubíková – kytara, zpěv, Jan Krab Lendler – baskytara, plus j. h. Jan Hugh Kadlčík – cajon).

Pozitivní dimenzí festiválku bylo i to, že všichni účinkující byli ze Znojma.

Odhlédneme-li od restauračního jamování znojemských countristů víceméně pro stálé skalní publikum, pak se bohužel během uplynulých třech měsíců udály jen dvě akce, vybočující z tohoto stereotypu místního country dění. V hudebním klubu Na Věčnosti představil Cmunda svoje vinylové LP (snímek vpravo, foto Cwalda) a kapela ŠERO – Šemíkovičtí RODáci,

uspořádala v zahradě zámečku v Tavíkovcích další ročník přehlídky Tavíkovická struna za účasti znojemských kapel Sebranka, Květinka, Sešup, brněnské Kósavé deky a hostitelů (snímek vlevo). Dodatečně byly až na tavíkovickém pódiu Sešupákům předány ceny publika a poroty padochovské Trampské noty za tamní interpretaci Bedny od whisky.

ZNOJEMSKÝ COUNTRYMAN

Pro přátele country hudby vydává Jiří Cmunda Roupec v autorském vydavatelství ROJ

Pokud není uvedeno jinak, autorem nepodepsaných příspěvků je Jiří Cmunda Roupec

Fotografie: Jiří Cmunda Roupec, archív autora, internet

Toto číslo vyšlo v srpnu 2018 tištěným nákladem 25 výtisků, elektronicky bylo rozesláno na 50 adres a je možno je přeposílat dál.

Copyright: Cmunda 2018